

BẢO ĐẢM THI HÀNH PHÁP LUẬT Ở ĐỊA PHƯƠNG - KHÓ KHĂN, THUẬN LỢI VÀ GIẢI PHÁP

■ PGS.TS. PHAN TRUNG LÝ (*)

1. Bảo đảm thi hành pháp luật

Ở nước ta pháp luật được thực hiện thông qua các hình thức chủ yếu là tuân thủ pháp luật, sử dụng pháp luật, chấp hành pháp luật và áp dụng pháp luật, trong đó:

- Tuân thủ pháp luật là hình thức thực hiện pháp luật mà chủ thể quan hệ pháp luật kiểm chế, giữ mình không làm những gì mà pháp luật cấm;

- Sử dụng pháp luật là hình thức mà chủ thể thực hiện pháp luật thực hiện quyền được pháp luật quy định;

- Chấp hành pháp luật là hình thức mà chủ thể thực hiện nghĩa vụ pháp lý theo quy định của pháp luật;

- Áp dụng pháp luật là hình thức mà chủ thể là các cơ quan nhà nước có thẩm quyền áp dụng các quy phạm pháp luật vào trường hợp cụ thể đối với cá nhân, tổ chức để giải quyết quyền, nghĩa vụ cho họ hoặc xác định trách nhiệm pháp lý đối với họ.

Bảo đảm thi hành pháp luật là tổng thể các biện pháp, phương thức mà các cơ quan nhà nước có thẩm quyền sử dụng để các chủ thể thực hiện pháp luật đưa các quy định của pháp luật vào cuộc sống. Các biện pháp bảo đảm thi hành pháp luật gồm:

- Biện pháp pháp lý: là các biện pháp từ việc tạo ra cơ sở pháp lý cụ thể (ban hành các văn bản quy phạm pháp luật hoặc văn bản cá biệt) để thi hành pháp luật đến các biện pháp

cưỡng chế (hành chính hoặc tư pháp);

- Biện pháp kinh tế - xã hội (ổn định và phát triển cơ sở vật chất, đời sống, điều kiện phương thức kỹ thuật...);

- Biện pháp hành chính điều hành bảo đảm để các chủ thể quan hệ pháp luật thực hiện các hành vi hợp pháp.

2. Bảo đảm thi hành pháp luật ở địa phương

Ngoài những nội dung trên, việc bảo đảm thi hành pháp luật ở địa phương có những đặc điểm sau:

Về phạm vi địa bàn:

- Địa bàn địa phương đã được xác định một cách ổn định và cụ thể;

- Địa bàn hẹp nhưng không kém phần phức tạp, là một xã hội thu nhỏ với trình độ phát triển, những nét văn hóa, truyền thống, tập quán riêng.

Về chủ thể quan hệ pháp luật:

- Cá nhân: là những người dân bao gồm cả những người lãnh đạo và những người dân thường với trình độ văn hóa, học vấn, nhận thức khác nhau, điều kiện bản thân, gia đình, mức sống, nhu cầu tự do, sở thích, quyền lợi khác nhau.

- Tổ chức: là các chủ thể quan hệ pháp luật có trách nhiệm thực hiện pháp luật và bảo đảm thi hành pháp luật, đó là các cơ quan thuộc chính quyền địa phương, các cơ quan bảo vệ pháp luật, các tổ chức, cơ quan khác trong hệ thống chính trị.

Về vai trò của cơ quan nhà nước địa phương và các tổ chức khác trong hệ thống chính trị.

- Chính quyền địa phương có trách nhiệm: quyết định việc thực hiện các biện pháp bảo đảm thi hành Hiến pháp và pháp luật ở địa

(*) Phó Chủ nhiệm Ủy ban pháp luật của Quốc hội

phương; bảo vệ các quyền và lợi ích hợp pháp của cơ quan, tổ chức và công dân; áp dụng các biện pháp phòng ngừa, ngăn chặn các hành vi vi phạm pháp luật.

- Tòa án nhân dân và viện kiểm sát nhân dân địa phương: là những cơ quan bảo vệ pháp luật, bảo vệ lợi ích của nhà nước, quyền và lợi ích hợp pháp của cơ quan, tổ chức, cá nhân ở địa phương.

- Các tổ chức đảng: giữ vai trò lãnh đạo toàn diện trong đó có việc thực hiện pháp luật ở địa phương. Đảng đề ra các chủ trương, đường lối và yêu cầu các tổ chức và đảng viên của Đảng gương mẫu trong thực hiện pháp luật và tuyên truyền, vận động, kiểm tra việc thực hiện pháp luật.

- Các đoàn thể và tổ chức xã hội là lực lượng to lớn trong thực hiện pháp luật của Nhà nước và tuyên truyền, phổ biến và động viên các hội viên, tổ chức của mình cũng như toàn dân thực hiện pháp luật và giám sát việc thi hành pháp luật ở địa phương.

Thuận lợi:

- Việc bảo đảm thi hành pháp luật ở địa phương được thực hiện bằng nhiều biện pháp đồng bộ của các cơ quan chính quyền địa phương, từ việc thực hiện các chính sách phát triển kinh tế - xã hội ở địa phương đến các biện pháp tuyên truyền, giáo dục và thi hành pháp luật cụ thể.

- Việc bảo đảm thi hành pháp luật được thực hiện trên một địa bàn cụ thể, ổn định nên có nhiều thuận lợi về thiên thời, địa lợi, nhân hòa.

- Các biện pháp bảo đảm thi hành pháp luật ở địa phương được xây dựng trên cơ sở phát huy truyền thống văn hóa, phong tục tập quán, kết hợp giữa các quy định chung của pháp luật với những nét đặc thù của địa phương.

Khó khăn:

- Về cơ sở pháp lý: việc bảo đảm thi hành pháp luật ở địa phương được thực hiện trên cơ sở các quy định của pháp luật về thẩm quyền của chính quyền địa phương. Tuy nhiên, các quy định hiện hành về vấn đề này còn quá chung chung.

- Tài liệu về các quy định của pháp luật, nhất

là những văn bản pháp luật mới được ban hành không đáp ứng kịp thời, các văn bản pháp luật lại thường xuyên sửa đổi, bổ sung, nhiều quy định mâu thuẫn, chông chéo nhau gây khó khăn cho việc áp dụng pháp luật, nhất là ở cơ sở.

- Điều kiện vật chất, phương tiện, kinh phí cho hoạt động bảo đảm thi hành pháp luật, nhất là ở cơ sở rất khó khăn.

- Đội ngũ cán bộ (nhất là cán bộ có trình độ) ở địa phương vừa thiếu, vừa yếu, đặc biệt là ở cơ sở.

3. Giải pháp bảo đảm thi hành pháp luật ở địa phương

- Đổi mới hoạt động để nâng cao chất lượng công tác xây dựng pháp luật tạo ra hệ thống pháp luật đồng bộ bao gồm các văn bản quy phạm pháp luật mang tính khả thi cao, dễ hiểu, dễ nhớ, dễ thực hiện. Đây là yêu cầu quan trọng làm cơ sở cho việc bảo đảm thi hành pháp luật, nhất là ở địa phương.

- Tiếp tục hoàn thiện cơ sở pháp lý về thẩm quyền của chính quyền địa phương trong việc bảo đảm thi hành pháp luật.

- Tăng cường công tác kiểm tra, thanh tra, giám sát việc thi hành pháp luật ở địa phương, trong đó có việc quy định cụ thể hoạt động giám sát của hội đồng nhân dân và nhiệm vụ thanh tra, kiểm tra của ủy ban nhân dân.

- Nâng cao trình độ, năng lực của đội ngũ cán bộ, công chức, nhất là cán bộ, công chức cơ sở trong việc triển khai thi hành các quy định của pháp luật và bảo đảm thi hành pháp luật ở địa phương.

- Tăng cường các điều kiện cho việc bảo đảm thi hành pháp luật ở địa phương từ việc cung cấp đầy đủ, kịp thời các văn bản pháp luật đến các điều kiện để tổ chức thi hành pháp luật và tuyên truyền, phổ biến, giáo dục pháp luật.

- Bảo đảm để các cơ quan bảo vệ pháp luật thực hiện đầy đủ trách nhiệm, quyền hạn trong việc áp dụng pháp luật ở địa phương.

- Bảo đảm sự lãnh đạo của Đảng, phát huy vai trò của các tổ chức trong hệ thống chính trị tạo thành sức mạnh tổng hợp bảo đảm thi hành pháp luật ở địa phương □